Vlaams Parlement

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 359
van **EMMILY TALPE**
datum: 14 juni 2021

---

aan **JAN JAMBON**
MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

Ontwikkelingssamenwerking - Coronavaccinatiecampagne partnerlanden

In de pers verschenen uiteenlopende berichten over de vaccinatiecampagne tegen corona in Afrika. Enerzijds zijn er in bepaalde regio's grote tekorten, anderzijds zouden op bepaalde plaatsen vaccins vernietigd worden. Dat de vaccinatie niet overal vlot verloopt, heeft diverse redenen. Er kan een gebrek zijn aan gezondheidspersoneel of er kan sprake zijn van logistieke problemen om de vaccins tijdig op de juiste locaties te krijgen, bijvoorbeeld wegens een gebrekkige mobiliteit. Men merkt ook dat er in bepaalde landen weinig vertrouwen is in de overheid waardoor uitnodigingen voor vaccinatie sceptisch onthaald worden. Bovendien circuleert er heel wat fake news over de vaccinatie op internet en sociale media.

WHO-arts dokter Mihigo getuigt daarover in een interview (WHO: World Health Organization). Hij verwijst onder meer naar een land als Malawi, "waar de overheid minder goed voorbereid was op vlak van logistiek (tekorten gezondheidspersoneel, moeilijke mobiliteit, …) als op vlak van communicatie". Er was ook het probleem dat de termijn tussen de levering en de vervaldatum te kort was om alle vaccins op tijd aan de bevolking te kunnen toedienen. In Malawai moesten om die redenen een aantal ontvangen vaccins vernietigd worden.

Om de vaccinatie-ongelijkheid tussen rijkere en armere landen weg te werken, startten de Verenigde Naties eerder al het COVAX-programma. Ook België doneerde al vaccins via het COVAX-programma.

1. Kan de minister-president een stand van zaken geven wat betreft de gezondheidstoestand en de vaccinatie in de drie officiële Vlaamse partnerlanden in Afrika, namelijk Malawi, Mozambique en Zuid-Afrika?
2. Ontvangt de minister-president berichten over de problematische organisatie van de vaccinatiecampagne? Zo ja, welke?
3. Draagt ook Vlaanderen bij aan de vaccinatiecampagne in onze partnerlanden of ruimer in Afrika en zo ja, op welke manier (communicatief, logistiek, medisch, …)?
4. Werkt Vlaanderen mee aan het COVAX-programma, of gebeurt dat uitsluitend via de federale overheid?

JAN JAMBON
MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

ANTWOORD
op vraag nr. 359 van 14 juni 2021
van **EMMILY TALPE**

1-2. Hieronder volgt een gecombineerd antwoord voor deelvragen 1 en 2, telkens per partnerland:

Zuid-Afrika

<u>COVID-19-Situatie</u>

- Dd. 27/06 zijn er in totaal 1.928.897 Covid-19 gevallen vastgesteld in Zuid-Afrika, met 158.998 actieve gevallen, en in totaal 59.900 overlijdens.
- Het land bevindt zich momenteel in de derde Covid-19 golf. In de laatste week van juni bedraagt het weekgemiddelde van nieuwe gevallen iets meer dan 17.000, wat hoger is dan de piek van de eerste golf in juli 2020 en binnenkort ook de piek van de tweede golf zal overschrijden, terwijl wordt verwacht dat de cijfers nog een tweetal weken zullen stijgen.
- De positiviteitsratio bedraagt meer dan 25% van de afgenomen testen.
- Meer dan 60% van de nieuwe gevallen wordt geïdentificeerd in de provincie Gauteng, die zwaar getroffen is. De crisis in Gauteng zal onvermijdelijk overslaan naar de andere provincies. De ziekenhuizen in de provincie staan opnieuw onder zware druk.
- De Deltavariant is ondertussen gedetecteerd in vijf provincies in Zuid-Afrika (Oost-Kaap, Vrystaat, Gauteng, KwaZulu-Natal en West-Kaap), en verspreidt zich snel.
- Op maandag 28/06 ging het land naar *lockdown*niveau 4, met bijkomende beperkingen voor twee weken.

<u>Vaccinatie: Elementen van vooruitgang en problemen</u>

- In Zuid-Afrika zijn dd. 27/06 bijna 2,7 miljoen mensen ingeënt met een eerste dosis van een Covid-vaccin (minder dan 5% van de bevolking). Minder dan een derde van hen is volledig gevaccineerd.
- De vaccinatiecampagne is sinds midden mei eindelijk op kruissnelheid gekomen; er worden momenteel zo'n 115.000 mensen per dag gevaccineerd. Volgens president Ramaphosa moet dat nu snel worden opgetrokken naar 300.000. In de laatste week van juni werd een vaccinatiecampagne opgestart voor leerkrachten en onderwijs-personeel, en op 01/07 worden de vaccinaties opengesteld voor mensen in de categorie van 50 tot 59 jaar. Politie en veiligheidspersoneel zullen vanaf begin juli worden gevaccineerd.
- In de dagen voorafgaand op 27/06 ontving Zuid-Afrika 1,2 miljoen dosissen van het Johnson & Johnson vaccin en 1,4 miljoen dosissen van het Pfizer vaccin via de Covax facility. Waarnemend Gezondheidsminister Kubayi-Ngubane had eerder aangekondigd dat Zuid-Afrika nieuwe dosissen zou ontvangen van Pfizer en Johnson & Johnson (elk zo'n 4,5 miljoen).
- President Ramaphosa en de Franse president Macron kondigden aan dat de WHO samen met de Covax-partners heeft beslist om een "Covid mRNA vaccine technology transfer hub" te installeren in Zuid-Afrika. De Zuid-Afrikaanse partners voor de hub zijn Biovac, Afrigen Biologics and Vaccines, een netwerk van

universiteiten, en het Africa Centre for Disease Control and Prevention (CDC). Het is de bedoeling van de WHO om ook elders te wereld in lage en midden-inkomenslanden dergelijke hubs op te richten. Die moeten toelaten om zelf vaccins te ontwikkelen zonder de hulp van donoren. President Ramaphosa herhaalde evenwel dat zijn standpunt inzake de TRIPS-*waivers* voor vaccins niet zal veranderen.

Malawi

COVID-19-Situatie

- Dd. 27/06 zijn er in totaal 35.629 Covid-19 gevallen in Malawi, met 1.182 overlijdens.
- De dagelijkse positiviteitsratio in Malawi stijgt traag maar zeker, en bedraagt nu ongeveer 9%, voornamelijk te wijten aan inkomende personen vanuit Zambia en Zuid-Afrika. Het weekgemiddelde van nieuwe besmettingen bedraagt eind juni iets meer dan 100 geregistreerde gevallen per dag.
- De WHO in Malawi geeft aan dat het nu belangrijk is om de veldhospitalen terug in te richten om de besmette mensen te helpen.
- Om een derde golf te counteren, kondigde de Malawiaanse regering op 12 juni een reisverbod af van en naar Malawi voor alle niet-Malawianen (met uitzondering van diplomaten)

Vaccinatie: Elementen van vooruitgang en problemen

- Op 24/06 hebben 385.047 mensen hun eerste prik gekregen. 42.393 personen zijn volledig gevaccineerd.
- Er zijn echter nog weinig vaccins beschikbaar (zo'n 540 op 23/06). Sinds half juni stonden er dan ook lange wachtrijen aan de vaccinatiecentra, waar vele mensen werden weggestuurd wegens een gebrek aan vaccins. Het VN-vaccinatiecentrum sloot op 16/06 de deuren nadat rijen wachtenden probeerden binnen te dringen.
- Veel mensen, vooral in plattelandsgebieden, aarzelen echter om het vaccin te nemen omwille van de mythes die rond dit vaccin hangen. Vanwege de gevallen van bloedstolsels die in andere landen zijn gemeld, denken mensen dat ze zullen sterven als ze het vaccin nemen. In de steden en dorpen was de respons bij aanvang van het programma zeer goed. Het probleem ontstond echter toen de internationale media met tegenstrijdige informatie werden overspoeld over de vereiste leeftijdsgroep om voor het vaccin in aanmerking te komen. Hierdoor werden ook de mensen uit de steden bang en begonnen de meesten zelfs het vaccin te mijden. Momenteel lijkt het erop dat in de steden de ijver om het vaccin te nemen weer is toegenomen, maar dat het vaccin nu niet beschikbaar is.
- Een volgende levering van vaccins via COVAX wordt verwacht in augustus (360.000 dosissen), alsook een levering van de G7. Deze leveringen zijn echter niet voldoende om 20% van de bevolking te vaccineren.
- Malawi zoekt nu ook naar andere pistes om aan vaccins te geraken van verschillende producenten, met uitzondering van Sinovac.

Mozambique

COVID-19-Situatie

- De laatste week van juni is er een plotse en verontrustende stijging van het aantal Covid-19 gevallen (7-daags gemiddelde van bijna 500 nieuwe gevallen per dag), wellicht gelinkt aan de vaststelling van de nieuwe Deltavariant.
- De investeringen voor Covid-19 zijn tot op heden te veel op het centrale niveau gefocust waardoor de provincies tot nu toe nauwelijks Covid-steun kregen.

- Buiten Maputo stad en provincie, is vooral de provincie Tete getroffen (15% van de actieve gevallen). Het gezondheidssysteem is erg zwak in Tete waar de Deltavariant ook bevestigd is. De positiviteitsratio is er 30% en het verloop van de ziekte en het profiel van de zieken is ook verschillend dan in de voorgaande fases. Er dreigen tekorten aan zuurstof en bedden. Tete heeft momenteel meer dan 100 nieuwe Covid-19 gevallen per dag (op 24/06 zelfs 130), en heeft slechts 22 bedden voor Covid-gespecialiseerde zorg en tien extra bedden in een nog niet gerenoveerde vleugel van het isolatiecentrum CICOV. De CICOV, waarvan Vlaanderen de renovatie deels financierde, zal dus snel te klein zijn. Er wordt daarom dringend gezocht naar bijkomende capaciteit.
- President Nyusi heeft op 24/06 de maatregelen weer licht verstrengd.

<u>Vaccinatie: Elementen van vooruitgang en problemen</u>

- In Mozambique is in april de tweede fase van de vaccinatie van start gegaan. Daarin werden tot nu toe 240.913 mensen gevaccineerd. De vaccinatie verloopt volgens plan, alle provincies hebben meer dan 90% van de geplande vaccins uitgevoerd voor de eerste dosis van het Covishield vaccin, en er is relatief weinig verlies van vaccins (7.4%) Het aandeel gevaccineerden in de totale bevolking blijft echter zeer laag.
- Het grote probleem voor de nabije toekomst is het gebrek aan vaccins. Er zijn weliswaar vaccins aangekondigd, maar het is af te wachten wanneer ze zullen aankomen.
- Aangezien besmettingscijfers laag waren, voelt de bevolking minder de nood aan van een vaccin, waardoor de vraag laag blijft. Naast vaccins zullen dus ook nieuwe sensibiliserings- en communicatiecampagnes nodig zijn.
- Begin juni kondigde minister van Gezondheid, Armindo Tiago, een initiatief aan waarbij de private sector meehelpt om zo'n 500.000 extra dosissen te bekomen. 350 bedrijven toonden zich bereid om hieraan mee te werken. Ook de Wereldbank en het IMF hebben zich bereid getoond om met geld over de brug te komen om meer vaccins tot in Mozambique te krijgen.

3. De meerwaarde van de Vlaamse Ontwikkelingssamenwerking ligt op het niveau van het beter voorbereiden van Afrikaanse landen voor het ontvangen van de vaccins. Dit gebeurt momenteel via onderstaande initiatieven:

Bilateraal

Mozambique
- Sectorsteun voor Gezondheid PROSAUDE: 2 miljoen euro per jaar; in 2021 en 2022 een extra bijdrage van 500.000 euro voorzien om de weerbaarheid tegen en paraatheid voor gezondheidscrisis van het Mozambikaanse gezondheidssysteem te vergroten.
- Ondersteuning van capaciteiten Nationaal Gezondheidsinstituut in samenwerking met het Instituut voor Tropische Geneeskunde.
- In de provincie Tete: heroriëntering van technische assistentie voor het provinciaal niveau van Tete-provincie naar voor COVID-19 -relevante activiteiten, uitgevoerd door Enabel. Met onder meer faciliteren van patiëntentransport en rehabilitatie en ombouw gezondheidscentrum tot COVID-19 coördinatie-eenheid.

Malawi
- Onder meer dankzij de Vlaamse structurele ondersteuning van de humanitaire sector in Malawi via het *Humanitarian Window* van het SDG Acceleration Fund werden in 2020 vier nieuwe projecten goedgekeurd voor de Covid-19 respons in Malawi. Het SDG Acceleration Fund kende begin februari 3,15 miljoen euro toe aan programma's in de strijd tegen COVID-19.

Multilateraal

- Vlaanderen ondersteunt het Speciaal VN-Programma voor Onderzoek, Productontwikkeling en Onderzoekstraining voor menselijke voortplanting, HRP, met een jaarlijkse algemene werkingssubsidie van 750.000 euro per jaar. Dit programma coördineert de adviesverlening en het verdere onderzoek vanwege de Wereldgezondheidsorganisatie, aan de met menselijke seksualiteit en voortplanting gerelateerde gezondheids- en welzijnsaspecten van de pandemie, waaronder ook adviesverlening rond vaccinatieveiligheid van zwangere vrouwen.
- Vlaanderen ondersteunt het Speciaal VN-Programma voor het antwoord op hiv en aids, UNAIDS, met een jaarlijkse algemene werkingssubsidie van 750.000 euro per jaar. Dit programma heeft een belangrijke ervaring rond het inschakelen van kwetsbare bevolkingsgroepen voor het gericht en aan hun noden aangepast verspreiden van sensibilisering maar ook voor de zorgverlening zelf. Dit is nu al een belangrijke hefboom om ook boodschappen rond COVID-19 preventie en behandeling veel ruimer te verspreiden in groepen die vaak gediscrimineerd worden. Ook bij het promoten van de vaccinatie-inspanningen kan deze 'megafoon' en aanpak ingezet worden.

Humanitair

- In maart vorig jaar werd beslist om de jaarlijkse financiële bijdrage aan CERF eenmalig in de tijd naar voren te trekken als teken van internationale solidariteit voor de Covid-19. Hierdoor verdubbelde de Vlaamse bijdrage aan het VN Central Emergency Response Fund tot 1,2 miljoen euro voor 2020.

  'Vlaanderen draagt rechtstreeks aan COVAX bij door 12% van de oorspronkelijke aankoopkost van de vaccinoverschotten (Astra Zeneca en Johnson & Johnson) die door België via dit instrument aan ontwikkelingslanden zullen gedoneerd worden, voor haar rekening te nemen.